

Трушкіна Наталія Валеріївна

канд. екон. наук, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва Інститут економіки промисловості НАН м. Київ, Україна

Ринкевич Наталя Сергіївна

асистент кафедри фінансів і маркетингу Придніпровська державна академія будівництва та архітектури, м. Дніпро, Україна

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ: РЕАЛІЇ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Динамічний перехід на цифрові технології сприяє прискоренню цифрової трансформації економічної системи, що обумовлено розвитком технологічної інфраструктури, використанням великих баз даних, злиттям онлайн і офлайн сфер. Сучасний етап цифровізації національних економік характеризується інтеграцією широкого спектру цифрових сервісів, продуктів і технологій у кіберфізичну систему.

За оцінками експертів Forbes, 67% керівників компаній зі списку Global 2000 вибрали в 2018 р. цифрову трансформацію як пріоритетну мету своєї корпоративної стратегії. Згідно з даними дослідження аналітиків International Data Corporation, загальні світові витрати на цифрові технології щорічно зростатимуть на 16,8% і досягнуть у 2019 р. 2,1 трлн дол. США. Відповідно до прогнозів The Boston Consulting Group, обсяг цифрової економіки до 2035 р. становитиме 16 трлн дол. США. Дослідження компаній Huawei та Oxford Economics показали, що інтелектуальна мережева взаємодія ініціює зростання цифрової економіки, яка досягне до 2025 р. значення в 23 трлн дол. США. Це збільшення складе 78,3% порівняно з 2017 р. (12,9 трлн дол. США). До 2025 р. планується збільшення питомої ваги цифрової економіки на 7,2 пункти або з 17,1 до 24,3% обсягу світового ВВП.

Термін «цифрова трансформація» вперше введено в науковий обіг дослідниками в кінці XX століття, коли цифрові методи управління вийшли за рамки звичайних технологій і почали суттєво змінювати формат бізнесу. Сьогодні цифрова трансформація є викликом часу. Трансформація являє собою процес кардинальної зміни об'єкта в цілому або окремих його елементів у результаті впливу зовнішніх і внутрішніх чинників.

На основі узагальнення спеціальної літератури встановлено, що на даний час існує безліч визначень поняття «цифрова трансформація».

Аналітики компанії The Boston Consulting Group [1] трактують цифрову трансформацію як максимально повне використання потенціалу цифрових технологій у всіх аспектах бізнесу. В даному визначенні акцентується увага на масштаби впровадження специфічних технологій, але не на масштаби змін.

Спеціаліст з аналізу даних агентства Rufus Leonard Г. Кінг [2] у формулюванні цифрової трансформації робить акцент на масштаби перетворень, що стосуються не тільки внутрішнього середовища компанії, а й зовнішнього (споживачі й конкуренти). Він визначає цей термін як масштабну трансформацію бізнесу, що стосується всього набору функцій підприємства від автоматизації закупівель від продажів і маркетингу, впливаючи як на зміну операційної моделі, так і на інфраструктуру підприємства, яка базується на цифрових технологіях і протікає під дією трьох основних драйверів: зміни запитів користувачів, розвитку технологій і посилення конкуренції.

Інша група авторів наголошує на необхідні результати (наслідки) цифрової трансформації. У звіті Глобального центру з цифрової трансформації бізнесу [3] дано таке визначення: це шлях до впровадження цифрових технологій і бізнес-моделей задля підвищення продуктивності в кількісному вимірі. Схоже визначення сформулювали вчені Массачусетського технологічного інституту [4]: використання технологій для радикального підвищення продуктивності або доступності ресурсів для підприємств.

Третя група вчених акцентує увагу на змінах мислення бізнесу, способів прийняття рішень і ділової культури. З точки зору В. Рижкова [5], цифрова трансформація бізнесу – це зміна мислення бізнесу в нових умовах цифрової економіки, драйвером якого виступає сучасний споживач і змінюється культура комунікацій.

Аналітик компанії Agile Elephant Д. Террар [6] вважає, що цифрова трансформація є процесом переходу організації до нових способів мислення і роботи на основі використання соціальних, мобільних та інших цифрових технологій. Ця трансформація включає зміни в мисленні, стилі керівництва, системі заохочення інновацій і прийнятті нових бізнес-моделей для поліпшення роботи підприємства, його клієнтів, постачальників і партнерів.

На думку Б. Гарифулліна і В. Зябрікова [7], цифрова трансформація економіки – це процес кардинальної зміни форми економічної системи, в результаті пошуку, розробки, впровадження й використання цифрових технологічних нововведень для підвищення ефективності виконання своїх функцій усіма структурними підрозділами. Цифрова трансфор-

мація бізнесу є усвідомленим, ініційованим керівництвом процесом кардинального вдосконалення бізнес-процесів як у внутрішньому, так і зовнішньому середовищі компанії на основі пошуку і розробки, а також подальшого впровадження й використання цифрових технологій.

Отже, цифрову трансформацію запропоновано розглядати як радикальні зміни комплексу бізнес-процесів, починаючи від розробки продукції і закінчуючи обслуговуванням споживачів, а також впровадження сучасних цифрових технологій при організації бізнес-процесів на підприємствах.

У результаті дослідження виявлено, що до напрямів активізації цифрової трансформації бізнес-процесів на підприємствах віднесено:

- створення цифрової платформи як нової бізнес-моделі, суть якої полягає в наданні бізнесу і населенню специфічної послуги з координації діяльності різних учасників ринку. Платформа дозволяє продавцям і покупцям товару (послуги) швидко знайти одного, укласти угоду і здійснити розрахунки. Цифрові платформи застосовуються переважно в комерційній та логістичній діяльності. Функціонування цих платформ прискорює і здешевлює процеси виробництва й обміну, усуває зайві посередницькі ланки, підвищує ефективність діяльності ринків;
- використання концепції Індустрія 4.0 і «розумної фабрики» як драйверів цифрового розвитку промисловості;
- реалізацію концепції «кіберфізична система» як єдиного комплексу обчислювальних ресурсів, інформаційних систем та фізичних процесів. Ця система включає: систему інтеграції «постачальник-клієнт» в єдиний контур управління наскрізними бізнес-процесами і обміну даними; промислових роботів і системи «комп'ютерного зору», які координують їх взаємодію; 3D-друк для створення прототипів і виготовлення невеликих партій на локальних майданчиках; технології AR і VR для створення візуальних «інструкцій-підказок» на робочих місцях, а також для просування та продажу продукції; системи автоматизованого проектування CAD/CAE; аналіз великих баз даних для підтримки прийняття рішень у режимі онлайн.

Таким чином, перевагами цифрової трансформації бізнес-процесів підприємств є прискорення зростання ВВП за рахунок цифрових технологій, збільшення питомої ваги інформаційної економіки, підвищення рівня конкурентоспроможності інформаційних послуг і продукції, зниження витрат виробництва, зростання продуктивності праці, створення

нових робочих місць, поліпшення якості логістичного сервісу.

При цьому застосування цифрових технологій поліпшує діловий та інвестиційний клімат завдяки підвищенню доступності й ефективності державних послуг, розвитку екосистеми бізнес-сервісів (логістичні послуги, мобільний банкінг), зростанню прозорості умов ведення бізнесу (електронні площадки для проведення тендерів і закупівель, портали зворотного зв'язку).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банке Б. Аналитический отчет BCG. URL: <https://vlast.kz/corporation/4539-cifrovizacia-biznesa.html>.
2. Вьюгина Д.М. Цифровые стратегии медиабизнеса в условиях изменяющегося медиапотребления. Медиаскоп. 2016. № 4. URL: <http://www.mediascope.ru/2233>.
3. Отчет Глобального центра по цифровой трансформации бизнеса: Digital Vortex. How Digital Disruption Is Redefining Industries. 2015. 46 p.
4. Отчет Массачусетского технологического института: Digital Transformation: A Roadmap For Billion-Dollar Organizations. 2011. 87 p.
5. Рыжков В. Что такое digital-трансформация? URL: <http://komanda-a.pro/blog/digital-transformation.html>.
6. Terrar D. What a Digital Transformation? URL: <http://www.theagile-elephant.com/what-is-digital-transformation.html>.
7. Гарифуллин Б.М., Зябриков В.В. Цифровая трансформация бизнеса: модели и алгоритмы. Креативная экономика. 2018. Т. 12. № 9. С. 1345-1358. DOI: 10.18334/ce.12.9.39332.